

فکاربردی در سوره اخلاص

مدیریت مراحل پیشینی و پسینی اخلاق

www.ketab.ir

نویسنده: غلامعلی سنجری

سرشناسه: سنجری، غلامعلی، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور: درسنامه اخلاق کاربردی: مدیریت مراحل
پیشینی و پسینی اخلاق/ نویسنده غلامعلی سنجری.
مشخصات نشر: قم: میراث ماندگار، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۱۸۰ ص.
شابک: ۸-۸۲۰-۳۱۴-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه.

عنوان دیگر: مدیریت مراحل پیشینی و پسینی اخلاق.
موضوع: اخلاق اسلامی -- راهنمای آموزشی
Islamic ethics -- Study and teaching
اخلاق اسلامی -- پرسش ها و پاسخ ها
Islamic ethics -- Questions and answers

اخلاق اسلامی
Islamic ethics

رده بندی کنگره: BP۲۶۷/۸

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۶۱

شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۶۶۹۵۳

درسنامه اخلاق کاربردی

مدیریت مراحل پیشینی و پسینی اخلاق

□ نویسنده: غلامعلی سنجری

ناشر: میراث ماندگار ویراستار: محمد مرتضوی

صفحه آرای و طرح جلد: عبدالمجید طوبایی

چاپ و لیتوگرافی: هوشنگی □ نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه □ قیمت ۶۰۰۰۰ تومان

شابک: ۸-۸۲۰-۳۱۴-۶۰۰-۹۷۸

مرکز پخش: ۰۲۵۳۷۸۴۲۳۹۸

«حق چاپ برای مؤلف محفوظ می باشد»

فهرست مطالب

۱۱	 دیاچه
۱۳	 کلیات: بیان و پیشینه بحث
۱۵	 بیان مسئله
۱۶	 پرسش اساسی و فرضی
۱۶	 ضرورت مسئله
۱۶	 پیشینه و نوآوری
۱۹	 مقدمه (رابطه دین و اخلاق)
۲۵	 درس اول: رئوس ثمانیه
۲۷	 رئوس ثمانیه
۲۷	 معنای «اخلاق»
۲۸	 اخلاق و سرچشمه آن
۳۰	 تعریف منتخب و تفاوت‌های آن با تعاریف گفته شده
۳۱	 مراحل پیشینی خُلق
۳۱	 مراحل پسینی خُلق
۳۱	 موضوع علم اخلاق
۳۲	 هدف علم اخلاق
۳۲	 مَدَوْن علم اخلاق
۳۴	 علوم مرتبط با علم اخلاق
۳۵	 خلاصه درس
۳۶	 پرسش‌های درس

درس دوم: فعل و مراحل پیشینی آن..... ۳۷

۴۱ مراحل پیشینی افعال انسان

۴۳ مراحل پیشینی فکر

۴۳ ورودی‌های ذهن

۴۶ خلاصه درس

۴۷ پرسش‌های درس

درس سوم: ورودی‌های ذهن و مدیریت آنها..... ۴۹

۵۱ راهکارهای مدیریت ورودی‌های ذهن

۵۳ مدیریت ورودی چشم

۵۴ الف) راهکار تخویف یا تحذیر

۵۴ ۱. سیخ آتشین در چشم

۵۵ ۲. ورود به آتش

۵۵ ۳. حیط عمل

۵۶ ۴. کوری بهتر از چشم چرانی

۵۶ ۵. شدت گناه چشم

۵۶ ۶. برخورد شدید پیامبر با چشم چران

۵۷ ۷. برخورد شدید حضرت علی با چشم چران

۵۹ چشم‌پوشی: مانع شهوت‌رانی

۶۰ ب) راهکار تبشیری

۶۲ ج) راهکار تفکر عقلانی

۶۳ مدیریت گوش

۶۴ الف) بیم دادن از اثر شنیدنی‌ها

۶۴ ۱. بازخواست در قیامت

۶۴ ۲. قساوت قلب

۶۵ ۳. ایجاد نفاق در قلب

۶۵ ۴. تخریب دین

۶۵ ۵. آتش نخورده و دهان سوخته

۶۶ ب) بشارت برای نشنیدن حرام

۶۶ ۱. دفع هزار بدی در دنیا و آخرت

۹۰	 راهکارهای مدیریت فکر
۹۰	 ۱. وضو
۹۱	 ۲. خواندن سور مسبحات
۹۱	 ۳. دوری از بیکاری
۹۲	 ۴. خواندن کتب شرح حال علما و بزرگان دین
۹۳	 ۵. گریز از تنهایی
۹۳	 ۶. زدودن علل بی‌خوابی
۹۴	 ۷. تغییر مکان
۹۴	 ۸. توکل و توسل
۹۶	 خلاصه درس
۹۷	 پرسش‌های درس
۹۹	 درس ششم: میل و کنترل آن
۱۰۰	 کنترل میل
۱۰۰	 امیال روح (نفس)
۱۰۲	 غذای روح چیست؟
۱۰۴	 راهکارهای بهره‌مندی روح از غذای سالم
۱۰۶	 محاسبه و مراقبه
۱۰۸	 موانع جذب غذای روح
۱۰۹	 راهکار تخلیه روح از غذای کاذب
۱۱۰	 دیگر راهکارهای تغییر امیال
۱۱۰	 ۱. سبک زندگی
۱۱۰	 ۲. یاد مرگ
۱۱۱	 خلاصه درس
۱۱۲	 پرسش‌های درس
۱۱۳	 درس هفتم: کنترل اراده و فعل
۱۱۶	 راهکارهای مدیریت اراده
۱۱۶	 ۱. تلقین معکوس
۱۱۷	 ۲. یاد مرگ

۱۱۷.....	۳. تمرکز ذهنی.....
۱۱۸.....	۴. اعمال عبادی و اراده قوی.....
۱۱۹.....	فعل و مدیریت آن.....
۱۱۹.....	۱. تفکر عقلانی.....
۱۲۰.....	۲. دوست خوب.....
۱۲۱.....	۳. تقویت و تمرین درک حضور خدا.....
۱۲۲.....	تجسم اعمال.....
۱۲۶.....	اول: آیات.....
۱۲۶.....	الف) آیات دال بر دیدن و یافتن عمل.....
۱۲۸.....	ب) آیات با تعبیر توفی (که دلالت بر اخذ کامل چیزی می کند).....
۱۳۰.....	ج) آیات دال بر تعبیر عینیت عمل و جزای اخروی.....
۱۳۱.....	د) آیات دال بر حصر جزای اخروی و فعل دنیایی.....
۱۳۲.....	ه) آیات دال بر قرائت کتاب یا نامه عمل.....
۱۳۳.....	و) آیات دال بر واژه «وزیر» یا سنگینی برای عمل.....
۱۳۴.....	ز) روایات دال بر تعبیر عمل به اعمال.....
۱۳۵.....	ح) آیات دال بر تجسم عمل عینیت در دیگر اعمال.....
۱۳۷.....	دوم: روایات.....
۱۳۷.....	۱. روایات دال بر تجسم اعمال.....
۱۳۹.....	۲. روایات مربوط به عالم قبر.....
۱۳۹.....	۳. احادیث دال بر قرین بودن عمل برای انسان.....
۱۴۰.....	۴. روایات نیت.....
۱۴۰.....	۵. صورت پذیری قرآن.....
۱۴۱.....	۶. نمونه هایی از کشف و شهود تجسم اعمال.....
۱۴۲.....	خلاصه درس.....
۱۴۳.....	پرسش های درس.....
۱۴۵.....	درس هشتم: خلق و مدیریت آن.....
۱۴۸.....	راهکارهای مدیریت خلق.....
۱۴۸.....	مراحل تغییر خلق.....
۱۴۸.....	۱. نقطه.....

دیباجه

دین مبین اسلام بر سه پایه اعتقادات، فقه و اخلاق استوار شده است. همواره این سه اصل نسبت به همدیگر، هم افزا هستند، نه جدا و مستقل از یکدیگر؛ هم افزا بودن پایه‌های دین به این معنی است که یک پایه باید منجر به دیگری شود و از دل دیگری استخراج شود. فقه بعنوان پایه، در کنار دیگر پایه‌های دین است و نه در مقابل آنها. اگر اخلاق جدای از فقه فرض شود و بتوان انسانی که اعمال فقهی را انجام می‌دهد ولی اخلاق اسلامی را رعایت نمی‌کند، را مسلمان نامید، نباید شک کرد که این اسلام ناقص است! نه از این جهت که یک پایه از سه پایه را ندارد؛ بلکه از آنجا که عمل به فقه نتوانسته وی را اخلاقی کند و یا عمل به فقه نتوانسته اعتقاداتش را تصحیح و یا به صراط مستقیم فکری بکشاند؛ می‌توان نتیجه گرفت که عمل به فقه وی نیز صحیح نبوده است. اگر کسی اخلاق اسلامی را خوب رعایت کند ولی حقوق فقهی خانواده‌اش را رعایت نکند آیا می‌توان گفت: چون وی یک پایه از سه پایه اسلام را دارد پس اسلامش ناقص است؟! جواب منفی است به نظر می‌رسد واژه اسلام ناقص واژه‌ای گول زننده است و برخی فکر می‌کنند، اگر در یک بعد از ابعاد اسلام قوی عمل کنند، حتی اگر در

ابعاد دیگر عامل نباشند و یا ضعیف عمل کنند، مسلمان هستند. ایشان نمی دانند که فقه باید منجر به اخلاق شود و اعتقادات صحیح وقتی صحیح است که به عمل (فقه) منتج شود؛ کم نیستند کسانی که نماز می خوانند ولی به سرنوشت انسانهای ضعیف در اطراف خود و یا حتی در عالم کاری ندارند و حتی کسانی که به این امور حساس هستند را به سخره گرفته و یا نهی از معروف می کنند.

در برخی از تواریخ نقل شده، هنگام خروج شمر - لعنت خدا بر او باد - از قتلگاه، سر مقدس را به سنان ابن انس - لعنت خدا بر او باد - داد؛ چرا که نماز عصرش را نخوانده بود! توجه به این امر جدی است که با وجود رعایت احکام فقهی اما نبود اعتقادات صحیح، کار برعکس می شود. چه بسا با انجام نماز فقهی، سر مقدس نماز اعتقادی بریده می شود و عجیب تر اینکه گاهی به قصد قربت انجام می شود!

شاید بیشتر اشتباه متدبیین از اینجا نشئت بگیرد که پایه های اسلام را بطور انفکاک و مستقل نگاه می کنند و فکر می کنند که عمل به یکی از اصول حتی با نبود دیگر اصول، مشکل را ولو ناقص حل می کند! در صورتی که دین تا مادامی که پایه هایش نتواند زایشی باشد و هر یک از آن دیگری بیرون نیاید، انسان را دین دار نمی کند؛ چه بسا در مقوله دین نتیجه ای عکس بدهد. گروه داعش جداید و خوارج قدیم شاید به ظاهر به برخی از احکام مقید بوده و باشند؛ اما در اعتقادات صحیح و یا پایه های دیگر ضعیف هستند، نتیجه ای کاملاً ضد نتیجه مقصود پیامبر می دهد. به هر حال باید توجه داشت که احکام وضع شده تا انسان اخلاقی شود و اخلاق در اسلام برای این وضع شده تا اعتقادات صحیح مسلمانان زیاد شود؛ از این رو اگر هر یک از سه پایه، پایه های دیگر را نتیجه ندهد؛ باید برگشت و در فهم اسلام بازنگری کرد.

غلامعلی سنجری

زمستان - ۱۴۰۰ هجری شمسی